

Konkurs studencki w procesie kształcenia. Zagospodarowanie placu na II Kampusie Politechniki Opolskiej

mgr inż. arch.
IWONA WILCZEK
Politechnika Opolska
Wydział Budownictwa i Architektury
ORCID: 0000-0003-3711-3095

W artykule opisano genezę oraz przebieg konkursu studenckiego zorganizowanego przez Katedrę Architektury i Urbanistyki dla studentów kierunku architektura. Temat konkursu dotyczył przekształcenia funkcjonalnego oraz estetycznego przestrzeni publicznej dedykowanej studentom i pracownikom uczelni.

Wstęp

Kierunek architektura na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Opolskiej powstał w 2009 roku. Od tamtej pory kształcą studentów na studiach inżynierskich, a od 2018 roku również na studiach magisterskich. Charakterystyczna oraz doceniana zarówno przez prowadzących, jak i studentów jest kameralność opolskiego kierunku. Na roku studiuje tutaj obecnie ok. 30–50 osób, podczas gdy na dużych polskich uczelniach te liczby są trzy- lub czterokrotnie wyższe. Praca w małych grupach projektowych to przede wszystkim lepszy kontakt z prowadzącym i większa mobilizacja do pracy. Brak anonimowości ułatwia uzyskanie wysokiego poziomu prac semestralnych. Studenci podkreślają również znaczenie znajomości oraz przyjaźni z tego okresu życia, o co łatwiej w mniejszych społecznościach.

Jednym z istotnych elementów kształcenia na kierunku architektura jest praca w zespole. W takiej formie, w dwu- lub trzyosobowych grupach, prowadzone są projekty już na pierwszym roku studiów, ale również później. Studenci są zachęceni do udziału w konkursach, w których startują, konsultując projekty z nauczycielem akademickim – taka aktywność poszerza ich umiejętności i doświadczenie.

Problematyka związana z kształceniem studentów, metodami pracy jest tematem badań wielu naukowców [1, 2, 3]. Tryb konkursowy w pracy ze studentami jest jedną z analizowanych metod dydaktycznych [4, 5]. Podkreślane jest jego znaczenie w rozwoju zawodowym i osobistym studentów oraz wyższy poziom uzyskiwanych tą drogą prac [6]. Opisany w tym artykule konkurs studencki jest przykładem zastosowania niestandar-

dowych metod dydaktycznych w procesie kształcenia. Dał on uczestnikom możliwość wprowadzenia zmian na terytorium im dedykowanym oraz sprowokował dyskusję na temat funkcjonowania publicznej przestrzeni uczelni.

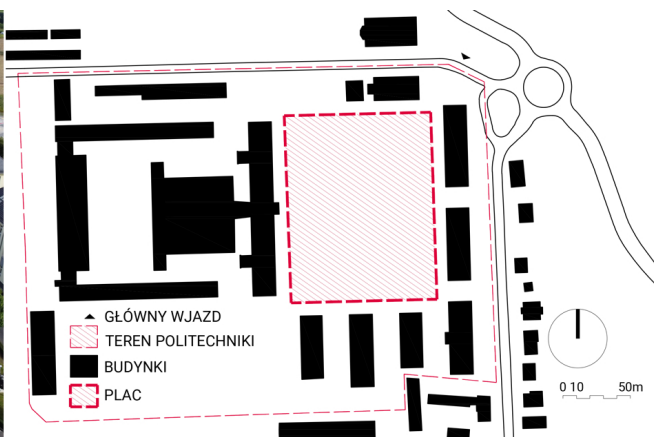
Historia kampusu

Tereny, na których dzisiaj znajduje się II Kampus Politechniki Opolskiej, leżą w południowo-zachodniej części Opola, w dzielnicy Opole Szczepanowice. Do ok. 1936 roku były tu pola uprawne, własność miejscowego rolnika i patrioty, Karola Szymańca. Za udział w powstaniach śląskich niemieckie władze ukarały go konfiskatą ziemi, którą przeznaczono pod budowę koszar wojskowych. Zabudowania pojawiają się już na mapach z 1938 roku [7].

Regularny układ budynków mieszkalnych oraz gospodarczych został zorganizowany wokół dwóch wewnętrznych placów, z których większy – plac defiladowy – stanowił reprezentacyjną, wielofunkcyjną część koszar. Do końca II wojny światowej objekty były siedzibą 28. Regimentu Piechoty Wehrmachtu. Później przez krótki czas stacjonowali tu radziecy żołnierze, ostatecznie teren przejęło Wojsko Polskie, którego oddziały kwaterowały tu do 2001 roku. Politechnika Opolska otrzymała teren w 2003 roku, od tamtej pory prowadzone są tu inwestycje i prace remontowe, przeprowadzają się kolejne wydziały [8]. Od momentu przejścia terenu przez uczelnię wewnętrzny plac funkcjonował jako parking. W 2016 roku podjęto decyzję o przebudowie tej przestrzeni. Koncepcja realizacyjna została wybrana w trybie konkursu, zrealizo-

Rys. 1. Mapa Opola z 1938 roku, źródło: [7]

Rys. 2. (a) Widok placu w kierunku północnym, fot. M. Tenczyński, (b) Układ zabudowy; opracowanie własne

wanego przez Katedrę Architektury i Urbanistyki wśród studentów II oraz III roku kierunku architektura.

Studium przypadku

Pierwszy etap konkursu miał formę warsztatów studenckich. Mogły w nim brać udział dwu- lub trzyosobowe zespoły studentów kierunku architektura. Do udziału w warsztatach wybrano dziesięć spośród trzynastu zgłoszonych zespołów, kwalifikacji dokonano na podstawie złożonych przez grupy portfolio.

Podstawowe założenia przyjętej procedury:

- zaangażowanie studentek/studentów w kształtowanie przestrzeni uczelni;
- konfrontacja z rzeczywistymi problemami (istniejąca struktura placu, roślinność itp.);
- doskonalenie umiejętności pracy w grupie, prezentacji własnej pracy;
- wzmacnianie kreatywności;
- przybliżenie w praktyce zasad kształtowania przestrzeni publicznej;
- analiza współczesnych realizacji – przekształceń przestrzeni publicznej, zwłaszcza na terenie uczelni wyższych;
- motywacja do poszerzania wiedzy i pracy indywidualnej.

Uczestnicy konkursu byli jednocześnie potencjalnymi użytkownikami placu, mogli mieć realny wpływ na jego charakter po przebudowie. Konkurs był przyczynkiem do dyskusji na temat potrzeb funkcjonalnych użytkowników terenu kampusu. Wszyscy rozumieli potrzeby parkingowe, a jednocześnie nikt nie był zadowolony z obecnego wizerunku placu.

Pracownicy Katedry opracowali i udostęp-

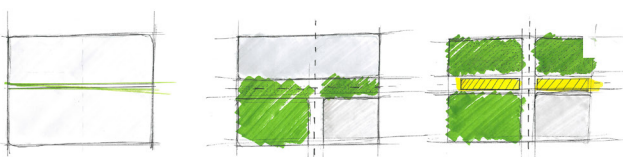
nili materiały niezbędne do pracy: regulamin, wytyczne oraz mapę terenu opracowania, wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W warunkach konkursu uwzględniono współpracę z Instytutem Konfucjusza, którego siedziba znajduje się na terenie II Kampusu. Jednym z elementów, który uczestnicy powinni uwzględnić w koncepcji konkursowej, było nawiązanie do działalności Centrum Współpracy Polska-Chiny oraz podkreślenie jego obecności na terenie II Kampusu. Inauguracją warsztatów były wykłady wprowadzające, dotyczące m.in. przestrzeni uniwersyteckich, placów w przestrzeni miejskiej oraz zasad kształtowania ogrodów chińskich. Uczestnicy warsztatów wzięli również udział w wizji lokalnej terenu objętego konkursem. W trakcie dwudniowych warsztatów studenci pracowali w grupach pod opieką architektów – pracowników Katedry Architektury i Urbanistyki. Przyjęta forma pracy sprzyjała prowadzeniu dyskusji na temat tego, jak plac powinien po zmianach funkcjonować, czego mu brakuje, jakie są elementy dysharmonizujące, co nowego można i trzeba w jego obrębie wprowadzić. Konsultowane koncepcje były prezentowane kilkakrotnie w czasie dwóch intensywnych dni pracy. Obserwacje oraz dyskusje między studentami były jednym z istotnych elementów warsztatów. Zakończeniem była prezentacja pomysłów i wskazanie dalszych kierunków pracy dla każdego z zespołów. Następnym etapem, jaki zaplanowano, to dwumiesięczna, indywidualna praca zespołów oraz konsultacje koncepcji z nauczycielami akademickimi.

Publiczna prezentacja prac konkursowych odbyła się z udziałem przedstawicieli Katedry

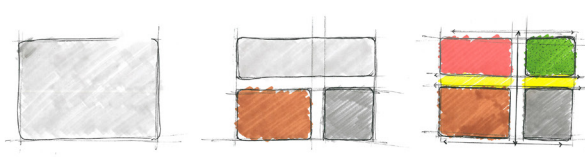
Architektury i Urbanistyki oraz władz Politechniki. Przedstawiono na niej ostatecznie siedem koncepcji. Zakres opracowania obejmował przygotowanie dwóch planów w formacie 100 x 70 cm, na których były przedstawione rzuty, przekroje, schematy funkcjonalne i wizualizacje placu. Dodatkowo każdy zespół przygotował makietę w skali 1:500 oraz prezentację multimedialną. Przyjęte przez komisję kryteria oceny uwzględniały m.in.: walory funkcjonalne, przestrzenne i estetyczne koncepcji, możliwości realizacyjne, niezbędne nakłady finansowe, ewentualną etapowość realizacji. Autorki wybranego zwycięskiego pomysłu – Aleksandra Dziwoki, Eva Lazar i Justyna Madejska – zaproponowały podział placu na cztery strefy funkcjonalne. W obrębie placu została wydzielona strefa reprezentacyjna w bezpośrednim sąsiedztwie rektoratu, sąsiadująca z nią ogród chiński, strefa rekreacyjna obok Wydziału Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii oraz strefa zieleni. Całość – w zamyśle autorek – ma docelowo zmienić zarówno wizerunek, jak i funkcjonowanie tej części Kampusu. Istotne założenie koncepcji stanowiło docelowe znaczące powiększenie terenów zielonych oraz rekreacyjnych w obrębie tej części uczelni.

Zwycięska koncepcja zakładała przebudowę placu z podziałem na etapy, z których pierwszy obejmował wschodnią część placu. Przewidziano tu wielofunkcyjny plac przed rektorem oraz ogród chiński z fontanną i elementami małej architektury. W koncepcji zastosowano symboliczne rozwiązania przestrzenne oraz materiałowe nawiązujące do charakteru ogrodów chińskich. Na drugim – docelowym – etapie istniejący parking

SCHEMAT ZIELENI

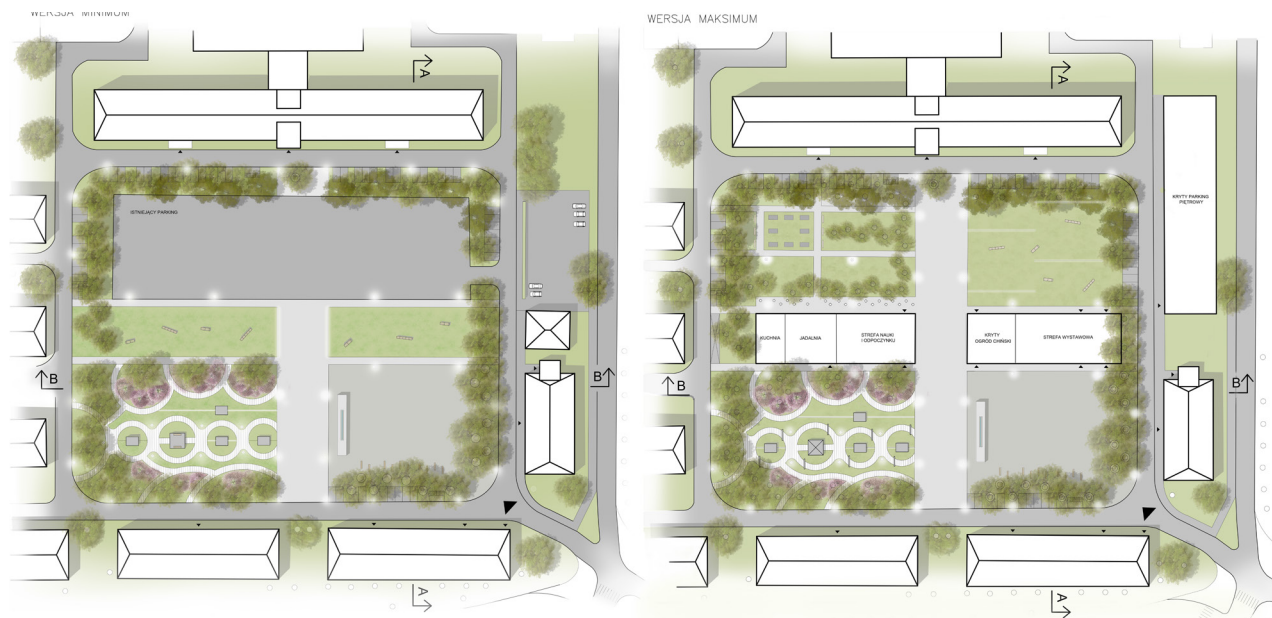

SCHEMAT FUNKCJONALNY

Rys. 3. Schematy, fragm. pracy konkursowej (A – stan obecny, B – I etap przebudowy, C – II docelowy etap przebudowy placu), autorki: A. Dziwoki, E. Lazar, J. Madejska

Rys. 4. Rzuty placu, fragm. pracy konkursowej, podział na cztery strefy funkcjonalne, autorki: A. Dziwoki, E. Lazar, J. Madejska

naziemny miał zostać zastąpiony przez wielo-piętrowy parking zrealizowany w sąsiedztwie placu. W jego miejscu przewidziano nowe, rekreacyjne tereny zielone z urządzeniami do ćwiczeń i elementami małej architektury. Celem było stworzenie przestrzeni integracji oraz odpoczynku. Koncepcję etapowej przebudowy placu z podziałem na cztery strefy funkcjonalne przedstawia rys. 4.

Następny etap prac – opracowanie projektu budowlanego – również miał być przygotowany przez zwycięski zespół. Ze względu na terminy, których nie dało się pogodzić z programem studiów, tego założenia niestety nie udało się zrealizować. Opracowania projektu podjęli się pracownicy Katedry Architektury i Urbanistyki w zakresie architektury oraz Katedry Mostów, Geotechniki i Procesów w zakresie instalacji kanalizacji deszczowej. Projekty zieleni oraz instalacji elektrycznych zostały zrealizowane przez zewnętrzne firmy.

W 2021 roku Politechnika Opolska otrzymała od Ministra Edukacji i Nauki dotację na dofinansowanie kosztów realizacji tej inwestycji. Uczelnia jest w trakcie przygotowa-

nia procedury przetargowej w celu wyboru wykonawcy przedsięwzięcia. Wstępny plan zakłada realizację zamierzenia do końca 2022 roku.

Wnioski

Wykorzystanie procedury konkursowej w edukacji architektonicznej nie jest pomysłem nowym [2, 4, 5, 6, 9], jednak ciągle niewiele jest konkursów realizacyjnych umożliwiających weryfikację pomysłów w rzeczywistości. Omawiany konkurs był tematem, w którym uczestnicy byli jednocześnie potencjalnymi użytkownikami przestrzeni placu. Możliwość realnego wpływu na zmiany zachodzące w przestrzeni II Kampusu była motywacją do pracy, podkreślaną przez studentów.

Udział w konkursie wzbogacił doświadczenie projektowe uczestników, zwłaszcza jeśli chodzi o umiejętność pracy w zespole, delegowanie zadań i zarządzanie czasem pracy. Umożliwił im konfrontację z rzeczywistymi problemami przestrzennymi. Współpraca studentów w czasie dwudniowych warsztatów umożliwiła wymianę doświadczeń

dotyczących warsztatu graficznego, oprogramowania. Kolejnym istotnym elementem edukacyjnym była prezentacja własnej pracy, najpierw przed uczestnikami warsztatów, a następnie przed komisją konkursową. Ten projekt, realizowany niezależnie od przedmiotów semestralnych, dotyczył istotnego zagadnienia projektowania przestrzeni publicznej. Jednym z elementów pracy była analiza istniejących rozwiązań z terenu Europy oraz dyskusja i wyciąganie wniosków. Na bazie wybranej koncepcji konkursowej powstały dwa inżynierskie projekty dyplomowe zrealizowane przez dwie ze studentek – współautorek wybranego projektu. Prace te były rozwinięciem koncepcji konkursowej i polegały na zaprojektowaniu pawilonów przewidzianych do realizacji na II etapie przebudowy placu.

Autorka już wcześniej realizowała przedmioty semestralne w formie warsztatów. Za każdym razem spotykało się to z pozytywnym odzewem ze strony studentów. Niestandardowa forma prowadzenia zajęć oraz skumulowanie ich w kilka dni intensywnej pracy sprzyja twórczej atmosferze, „burzy mózgów”, która daje początek interesującym koncepcjom i rozwija kreatywność. Dialog, jaki nawiązuje się w trakcie warsztatów oraz wspólnie spędzonego czasu, jest cenny dla obu stron, bardzo często stanowi dla studentów zachętę do własnych badań i poszukiwań oraz rozwoju.

Bibliografia

- [1] J. Gyurkovich, 2018, Teaching design in the Faculty of Architecture at Cracow University of Technology, *World Transactions on Engineering and Technology Education*, 16, 4, 334–337.
- [2] E. Rdzawska-Augustin, J. Bródka, 2021, Międzynarodowe warsztaty studenckie w procesie edukacji architektonicznej, „*Builder*” 4 (285). DOI: 10.5604/01.3001.0014.7864.
- [3] C. Smith, 2020, How does the medium affect the message? Architecture students' perceptions of the relative utility of different feedback methods, *Assessment & Evaluation in Higher Education*, DOI: 10.1080/02602938.2020.1733489.
- [4] M. Galieh Gunagama, Y. Pratiwi, 2020, The Role of Architectural Competition in the Learning Process of Architecture Students, Conference: Proceedings of the EduARCHasia & Senvar 2019

Tab. 1. Etapy pracy

Data	Etap pracy
30 listopada 2016	Wybór zespołów na podstawie złożonych portfolio
7 grudnia 2016	Wykłady wprowadzające, wizyta na terenie kampusu
9 i 10 grudnia 2016	Warsztaty projektowe
do końca lutego 2017	Indywidualna praca zespołów, konsultacje z nauczycielami akademickimi – Katedra Architektury i Urbanistyki
1 marca 2017	Publiczna prezentacja opracowanych koncepcji przed komisją (przedstawiciele KAIU oraz władz Politechniki)
3 marca 2017	Ogłoszenie wyników konkursu
marzec–wrzesień 2017	Opracowanie projektu budowlanego wielobranżowego
22 listopada 2017	Uzyskanie pozwolenia na budowę
wrzesień 2021	Otrzymanie dofinansowania i przystąpienie do realizacji I etapu przebudowy placu

International Conference, DOI: 10.2991/aer.k.200214.027.

[5] L. Ilkovi ova, J. Ilkovi, 2018, Competition as an activating tool in architectonic education, *World Transactions on Engineering and Technology Education*, 16, 2, 127-133.

[6] P. Haupt, M. Wijas, S. Mochocka, A. Chyb, 2019, Teaching architectural design through competition, motivation and challenge, *World Transactions on Engineering and Technology Education*, 17, 3, 338-342.

[7] <http://igrek.amzp.pl/details.php?id=11780570> [dostęp: 07.2021].

[8] <https://wu.po.opole.pl/od-pola-do-opola-historia-ii-kampusu> [dostęp: 06.2021].

[9] H. Bibbings, P.A. Bieluga, C. Mills, 2018, Enhancing creativity and independent learning of architectural technology students through the use of a real life design competition module, *Archnet-IJAR: Inter. J. of Architectural Research*, 12, 1, 376-387.

DOI: 10.5604/01.3001.0015.4893

PRAWIDŁOWY SPOŚÓB CYTOWANIA

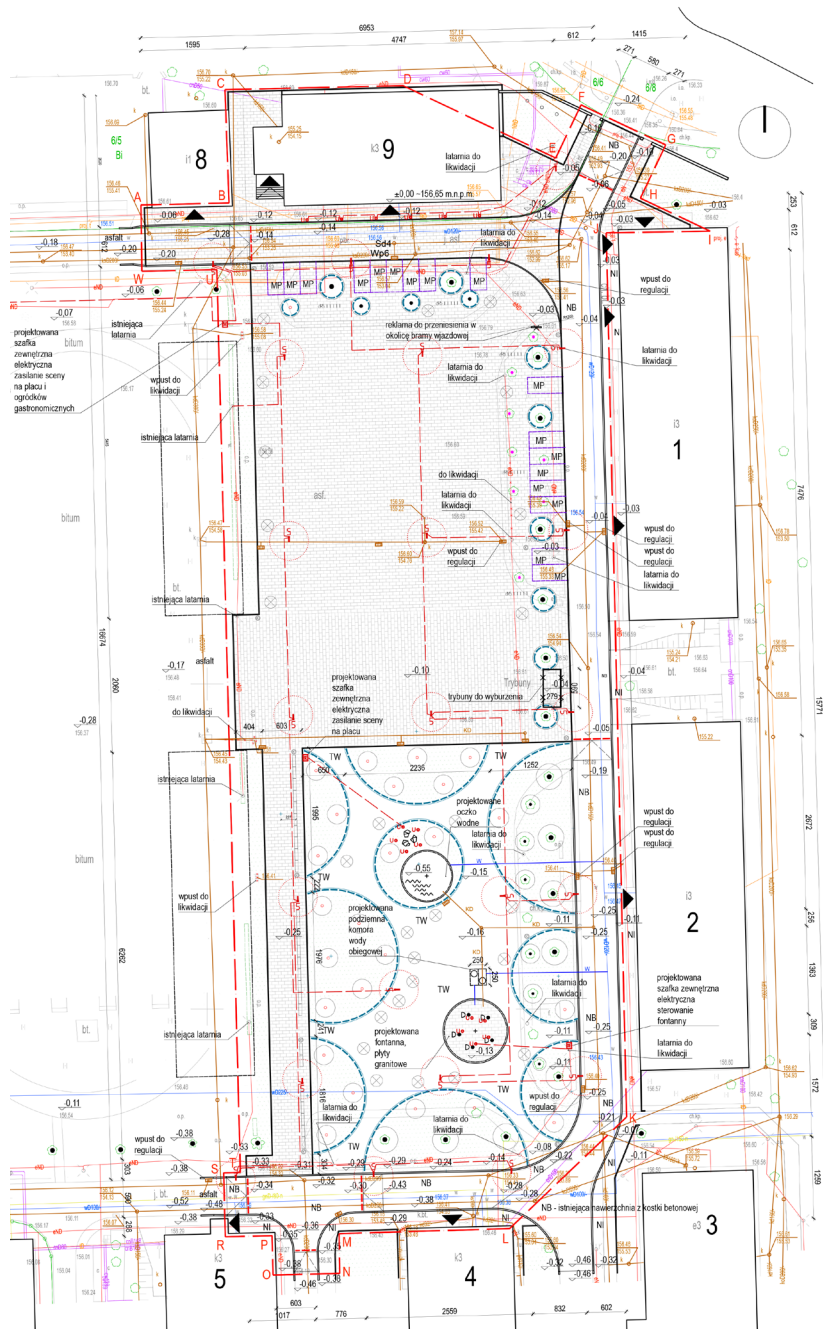
Wilczek Iwona, 2021, Konkurs studencki w procesie kształcenia. Zagospodarowanie placu na II Kampusie Politechniki Opolskiej, „*Builder*” 12 (293). DOI: 10.5604/01.3001.0015.4893

Streszczenie: W artykule opisano genezę oraz przebieg konkursu studenckiego zorganizowanego przez Katedrę Architektury i Urbanistyki dla studentów kierunku architektura. Temat konkursu dotyczył przekształcenia funkcjonalnego oraz estetycznego przestrzeni publicznej dedykowanej studentom i pracownikom uczelni. Wykorzystanie procedury konkursowej w edukacji architektonicznej nie jest pomysłem nowym, jednak ten opisany wyróżnia się realizacją. Projekt, realizowany niezależnie od przedmiotów semestralnych, dotyczył istotnego zagadnienia projektowania przestrzeni publicznej. Konkurs był przyczynkiem do dyskusji na temat potrzeb funkcjonalnych terenu II Kampusu. Uczestnicy konkursu byli jednocześnie potencjalnymi użytkownikami placu, mogli mieć realny wpływ na jego charakter po przebudowie. Udział w konkursie wzbogacił doświadczenie projektowe uczestników, zwłaszcza jeśli chodzi o umiejętność pracy w zespole, delegowanie zadań i zarządzanie czasem pracy. Umożliwił im konfrontację z rzeczywistymi problemami przestrzennymi.

Stosowanie niestandardowych metod dydaktycznych spotyka się z pozytywnym odzewem ze strony studentów. Warsztatowa forma prowadzenia zajęć oraz skumulowanie ich w kilka dni intensywnej pracy sprzyja twórczej atmosferze, „burzy mózgów”, która daje początek interesującym koncepcjom. Dialog, jaki nawiązuje się w trakcie warsztatów i wspólnej pracy, jest cenny dla obu stron, bardzo często stanowi dla studentów zachętę do własnych badań, poszukiwań oraz rozwoju.

Słowa kluczowe: konkurs studencki, edukacja architektoniczna, warsztaty studenckie, współpraca

Abstract: STUDENT COMPETITION IN THE EDUCATION PROCESS. DEVELOPMENT OF THE SQUARE ON THE 2ND CAMPUS OF THE OPOLE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. This article describes the genesis and process of a student competition organized by the Department of Architecture and Urban Planning for students majoring in Architec-

Rys. 5. Fragment projektu zagospodarowania terenu, autor: M. Tenczyński

ture. The topic of the competition concerned the functional and aesthetic transformation of a public space dedicated to the students and staff of the university. Using the competition procedure in architectural education is not a new idea, but this one stands out in terms of its implementation. The project, implemented independently of semester subjects, dealt with an important issue of designing public space. The competition was a contribution to a discussion on the functional needs of the 2nd Campus. Participants in the competition were also potential users of the square and could have a real impact on its character after reconstruction. Participation in the competition enriched the participants' design experience, especially in terms of teamwork, task

delegation and time management. It enabled them to confront real spatial problems.

The use of non-standard teaching methods meets with a positive response from students. The workshop form of conducting classes, their cumulation into several days of intensive work encourages creative atmosphere, 'brainstorming', which gives rise to interesting concepts. The dialogue which is established during the workshops and joint work is valuable to both parties, very often providing students with an incentive for their own research and development.

Keywords: student competition, architectural education, student workshops, collaboration